

POROČILA**Novi doktorji znanosti s področja geografije na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem****Mojca Poklar:****Metodologija geografskega raziskovanja stika sladkovodnega in morskega okolja na primeru Smedelskega zaliva***Methodology of geographical research of contact of freshwater and marine environment in the case of bay of Smedela**Doktorska disertacija:* Koper, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za geografijo, 2015, 229 strani*Mentorica:* dr. Valentina Brečko Grubar*Somentorica:* dr. Nataša Kolega*Zagovor:* 8. 1. 2016*Naslov:* Grinjan 1c, 6000 Koper*E-pošta:* mojca.poklar@gmail.com

Izvleček: Doktorska disertacija temelji na preverjanju in razvoju izbranih metod za ugotavljanje lastnosti vode in poraslosti morskega dna na primeru Smedelskega zaliva. Uporabljene so bile nove metode in nadgrajene že poznane, večinoma povzete po izkušnjah drugih strok. Na primeru stika sladkovodnega in morskega okolja Smedelskega zaliva je bila izvedena analiza spreminjanja lastnosti vode s pomočjo metode sprotnega merjenja (*in situ* meritve) na natančno izbranih merilnih mestih in nadaljnja analiza s pomočjo GIS orodij. Rezultat je poznavanje lastnosti tako morske kot tudi sladke vode Badaševice in njunega mešanja v izbranem hidrološkem letu 2013. V Smedelskem zalivu je bilo izvedeno kartiranje morskih travnikov s pomočjo sonarskega snemanja in zračne fotografije, dopolnjeno z metodo neposrednega vzorčenja s podvodnim snemanjem linijskih presekov in središč morskih travnikov. Tako zasnovana metodologija je bila na območju slovenskega morja uporabljena prvič in rezultat je poznavanje stanja morskih travnikov kot posrednega pokazatelja lastnosti morske vode. Raziskava je pokazala, da je mogoče z uporabo sodobnih tehnologij priti do novih in za več strok uporabnih izsledkov, doseči boljše razumevanje procesov, poznavanje stanja v prostoru ter njegovih geografskih značilnosti.

Ključne besede: hidrogeografija, geografski informacijski sistem, termohalinske lastnosti, morski travniki, sonarsko snemanje, zračna fotografija, Smedelski zaliv, Badaševica

Marko Prem:**Instrumenti varovanja obalnega območja v Sloveniji***Instruments for the protection of the coastal zone of Slovenia**Doktorska disertacija:* Koper, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za geografijo, 2015, 158 strani*Mentor:* dr. Anton Gosar*Somentorica:* dr. Valentina Brečko Grubar*Zagovor:* 11. 3. 2016*Naslov:* Grge Novaka 22c, 21000 Split, Hrvaška*E-pošta:* marko.prem@paprac.org

Izvleček: Slovenija je prva ratificirala Protokol o celovitem upravljanju obalnih območij (CUOO) v Sredozemlju v okviru Barcelonske konvencije in tako prevzela obvezo glede vzpostavitve 100-metrskega priobalnega pasu, v katerem je gradnja prepovedana. Za izhodišče raziskave je bil uporabljen predlog oblikovanja priobalnega pasu, ki ga je pripravil RRC Koper, glavni namen pa preveritev za kolikšno površino v priobalnem pasu bo dodatno veljala prepoved gradnje in kolikšna bo v prihodnosti učinkovitost tega instrumenta varovanja. Z metodama GIS in delfi anketo je bilo ugotovljeno, da bo le za 108 ha ali dodatnih 10 % površin priobalnega pasu uveden ukrep prepovedi gradnje, saj na ostalih površinah znotraj predlaganega pasu že obstoječi instrumenti varovanja preprečujejo pozidavo. Anketiranci so v drugem krogu delfi ankete dosegli soglasje, da sta instrumenta zavarovanih območij narave in priobalno zemljišče morja najučinkovitejša režima varstva pred gradnjo. Obravnavani ukrep pa bo na 176 ha ali 16,35 % vseh površin obravnavanega pasu prispeval k učinkovitejšemu varstvu pred pozidavo. Raziskava je inovativna v kombinaciji dveh metod (GIS in delfi anketa), s pomočjo katerih je bila na osnovi izkušenj anketirancev z obstoječimi instrumenti varovanja prvič preverjena učinkovitost instrumenta priobalnega pasu v prihodnosti.

Gljučne besede: obalno območje, priobalni pas, celovito upravljanje obalnih območij, instrumenti varovanja, delfi metoda, geografski informacijski sistem

Primož Gašperič:

Razvoj metod prikaza kartografskih elementov na starih zemljevidih ozemlja Slovenije

The development of methods of cartographic elements depicted on old maps of the Slovene territory

Doktorska disertacija: Koper, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za geografijo, 2016, 296 strani

Mentor: dr. Matija Zorn

Somentor: dr. Matej Gabrovec

Zagovor: 4. 4. 2016

Naslov: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, 1000 Ljubljana

E-pošta: primoz.gasperic@zrc-sazu.si

Izvleček: Doktorsko delo osvetljuje zgodovinski razvoj zemljevidov v luči njihove vsebinske sestave in analizira razvoj načinov prikazovanja kartografskih elementov. Preučeni so bili reprezentativni zemljevidi slovenskega ozemlja, ki so nastajali od 16. do 19. stoletja. Jedro dela predstavlja oblikovanje kriterijev za določitev razvoja posameznih metod prikaza kartografskih elementov ter ugotavljanje njihovih izstopajočih značilnosti. Poleg navedenega so sistematično razčlenjeni in opredeljeni posamezni pojmi, vezani na kartografske elemente, podan pregled zgodovine kartografije v Evropi ter opisani najpomembnejši zgodovinski zemljevidi slovenskega ozemlja. Pri preučevanju originalnih kartografskih del so bili uporabljeni predvsem zemljevidi Zemljepisnega muzeja Geografskega inštituta Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kartografskega oddelka Narodne in univerzitetne knjižnice, Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto ter zasebnih zbirk zbirateljev.

Gljučne besede: geografija, zgodovina kartografije, stari zemljevidi, kartografski elementi, Slovenija

Mauro Hrvatin:**Morfometrične značilnosti površja na različnih kamninah v Sloveniji**
Morphometric characteristics of surface on different rocks in Slovenia*Doktorska disertacija:* Koper, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za geografijo, 2016, 252 strani*Mentor:* dr. Matej Gabrovec*Zagovor:* 4. 4. 2016*Naslov:* Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, 1000 Ljubljana*E-pošta:* mauro@zrc-sazu.si

Izvleček: Disertacija na kvantitativen način opredeljuje vpliv kamninske sestave na površinsko izoblikovanost Slovenije. Osrednji del pripada statistični analizi novega digitalnega zemljevida vrst kamnin in dvajsetih morfometričnih kazalnikov, ki so bili pripravljene na temelju digitalnega modela višin. Na izbranih treh listih Osnovne geološke karte (Celje, Postojna in Ribnica) je bilo preučeno, kolikšen je vpliv kamninske sestave in kolikšen vpliv tektonske zgradbe na izoblikovanost površja. Na štirih terenskih območjih (pri Dobju na Kozjanskem, v povirju Idrije v Idrijskem hribovju, pri Lipici na Krasu ter na Slemenu med Smrekovcem in Uršljo goro) je avtor poskušal ugotoviti, ali lahko s terenskim delom pomembno dopolni izsledke pridobljene z geografskim informacijskim sistemom. Statistično povezanost med kamninami in reliefom je določal s korelacijskimi koeficienti, izračunanimi na temelju kontingenčnih tabel, ter s Pearsonovimi korelacijskimi koeficienti. Prav vse opravljene raziskave so pokazale, da obstaja statistično pomembna povezanost kamninske sestave z izoblikovanostjo površja in da spada kamninska sestava med najpomembnejše dejavnike razvoja reliefa.

Gljučne besede: geomorfologija, geografija, geologija, geografski informacijski sistem, digitalni model reliefa, morfometrija, Slovenija

Darka Jezeršek:**Vpliv fizičnogeografskih in družbenogeografskih dejavnikov na hojo kot obliko trajnostne mobilnosti v mestih (na primeru mesta Koper)*****The impact of physio-geographic and socio-geographic factors on walking as a form of sustainable urban mobility (in the case of the city of Koper)****Doktorska disertacija:* Koper, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za geografijo, 2016, 249 strani*Mentor:* dr. Stanko Pelc*Zagovor:* 30. 6. 2016*Naslov:* Tinjan 78, 6281 Škofije*E-pošta:* darka@harphasea.si

Izvleček: Doktorska disertacija se ukvarja s pešačenjem, trajnostno naravnano obliko mobilnosti in želi prispevati k poznavanju ključnih elementov, ki so odločilni za hojo. Pešačenje je pomembno za vzdrževanje dobrega stanja prometa v mestih, kar je glavno načelo trajnostne mobilnosti. V ospredju je raziskava, kako poteka odločanje prebivalcev mest za hojo in kaj ima večji ter kaj manjši vpliv na njihovo odločanje. Podana so bila dosedanja spoznanja o vplivu naravnih okoljskih dejavnikov, dejavnikov grajenega okolja in osebnih dejavnikov pešcev, ki naj bi skupaj igrali pomembno vlogo pri odločanju

ljudi za hojo. Analiza in sinteza obstoječe znanstvene literature domačih in tujih avtorjev sta bili osnova za oblikovanje paradigatskega modela raziskave – modela potovalne hoje. S pomočjo tega je v empirični raziskavi, izvedeni na izbranem primeru mesta Koper, preverjeno součinkovanje geografskih lastnosti mesta in lastnosti prebivalcev na potovalno hojo v mestih. V zaključku so opredeljeni dejavniki, ki vplivajo na odločanje prebivalcev mest za hojo in izdelan model privlačno-odbojnih dejavnikov potovalne hoje, ki ponazarja mehanizem odločanja za hojo.

Ključne besede: prometna geografija, trajnostna mobilnost, dostopnost, hoja, pešačenje, prebivalci mesta, Koper

Simon Kerma:

Geografija vina in vinski turizem na primeru slovenske Istre

Geography of wine and wine tourism in the case of Slovenian Istria

Doktorska disertacija: Koper, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za geografijo, 2016, 182 strani

Mentor: dr. Igor Jurinčič

Somentor: dr. Aleš Gačnik

Zagovor: 30. 6. 2016

Naslov: Krožna cesta 2, 6000 Koper

E-pošta: simon.kerma@fts.upr.si

Izvleček: Doktorska disertacija obravnava področje geografije vina, vinskih regij in njihovih identitet. Vpeljan je bil pojem *terroir*, ki je izrazito geografski koncept in zelo uporaben pri razumevanju tako zaščite geografskega porekla vina kakor tudi promocije vinske regije v kontekstu razvoja vinskega turizma. Za študijo primera je bila izbrana slovenska Istra, vinorodni okoliš oziroma vinska regija s prepoznavno identiteto in bolj ali manj izstopajočim *terroirjem*. Podrobno so predstavljene njene pokrajinske značilnosti, pomen vinogradništva in vinarstva v preteklosti ter formalni nastanek in razvoj vinorodnega okoliša vse do danes. Slovenska Istra, zlasti njen obmorski del, je tudi uveljavljeno turistično območje in potencialna vinskoturistična destinacija, zato sta bili analizirani obstoječa infrastruktura in ponudba, s terensko raziskavo med vinarji ter obiskovalci vinskih kleti in vinskih prireditev pa raziskana stopnja njene razvitosti. Ključni elementi, ki opredeljujejo identiteto obravnavane regije in njene razvojne potenciale, so bili ugotovljeni s pomočjo metode delfi med izvedenci iz vinskega in turističnogostinskega sektorja. S pomočjo spletne ankete je bilo raziskano tudi dožemanje obravnavane regije med prebivalci Slovenije.

Ključne besede: geografija vina, vinske regije, identiteta regije, *terroir*, vinski turizem, delfi metoda, slovenska Istra

Gruša Zlobec:

Družbeni položaj jezika in jezikovnih praks v integracijskih procesih migrantov na primeru Francije

Social status of language and language practise in integration process of migrants in the case of France

Doktorska disertacija: Koper, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Oddelek za geografijo, 2016, 234 strani

Mentor: dr. Milan Bufon

Somentorica: dr. Mateja Sedmak

Zagovor: 1. 7. 2016

Naslov: Črna vas 187, 1000 Ljubljana

E-pošta: grusa_zlobec@hotmail.com

Izveček: Doktorska disertacija obravnava jezik kot živ organizem, ki predstavlja bogat vir za analize družbeno-kulturnih vzorcev in se zrcali v nenehnem medsebojnem vplivu. Družbeni položaj jezika v integracijskih procesih na primeru Francije nakazuje in odraža družbeno-kulturne procese, tako prevladujoče jezikovne skupine kot manjšin ter potomcev migrantov. Doktorska disertacija izhaja iz teoretskih izhodišč vedenjske geografije in politične geografije. Ta obravnava pojem države kot družbeno-prostorski fenomen, kjer se ob politični organiziranosti razvijajo tudi specifični družbeni in kulturni procesi, s katerimi se identificira določena skupina ljudi. Potreba po vzpostavitvi teritorialnosti in etnocentričnosti vodi do razvoja etničnih, kulturnih in tudi jezikovnih struktur, ki odražajo stanje populacije in njihov odnos do okolja. Disertacija je oprta na teoretska izhodišča ekologije jezika ter variacijske lingvistike, ki poudarja nerazdružljivo sobivanje jezika in družbenega okolja, ki soustvarjata ter močno vplivata drug na drugega. Z namenom analize izbranih jezikovnih praks in poskusa identifikacije njihovih izvora, pa so bili raziskani in upoštevani tudi sociološki dejavniki in širši kontekst okolja.

Ključne besede: lingvistika, integracijski procesi, migracije, okolje medkulturnega stika, ekologija jezika, Francija

Valentina Brečko Grubar

Novi magistri in doktorji znanosti s področja geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani

Nataša Jokić:

Trajnostni vidiki zdraviliškega turizma v Sloveniji

Sustainable aspects of health tourism in Slovenia

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Univerzitetni podiplomski študij varstva okolja, 2016, 192 strani

Mentor: dr. Dušan Plut

Zagovor: 18. 2. 2016

Naslov: Trg komandanta Staneta 5, 1000 Ljubljana

E-pošta: nataska.j@gmail.com

Izvlček: V magistrskem delu smo skušali oceniti skladnost dosedanjega razvoja zdraviliškega turizma v Sloveniji z okoljskimi, socialnimi in ekonomskimi načeli trajnostnega razvoja turizma. Oblikovali smo sistem indikatorjev, ki vključuje vse tri vidike trajnosti, in ga umestili v DPSIR model. Poleg nabora splošnih indikatorjev trajnostnega turizma nekaterih že obstoječih modelov smo v model dodali še nekaj indikatorjev specifičnih za zdraviliški turizem. Za prostorsko raven izkazovanja vrednosti indikatorjev smo predlagali raven občine. Na osnovi analize izbranih indikatorjev, za katere smo uspeli pridobiti podatke ter funkcijskega vrednotenja dosedanjega razvoja zdraviliškega turizma, ocenjujemo, da je zdraviliški turizem v večini zdraviliških občin pomembna gonilna sila gospodarskega razvoja, pomemben zaposlovalec, ki je razvoju zdraviliških občin dal svojevrsten pečat. V bodoče bo treba na ekonomskem in socialnem področju dvigniti dodano vrednost na zaposlenega, izboljšati plačilo zaposlenih v turistični dejavnosti ter povečati povezanost zdraviliških podjetij z manjšimi lokalnimi ponudniki. Pri okoljskih indikatorjih so zdraviliške občine povprečno dosegle najnižje ocene. Z vidika okoljske trajnosti je najbolj sporno, da nobeno zdravilišče izrabljene vode ne vtiskuje nazaj v geotermalni vodonosnik ter da izpuščajo odpadne vode neposredno v okolje (na komunalno omrežje s čistilno napravo so priključena le zdravilišča v treh zdraviliških občinah). Z vidika okoljske trajnosti je med drugim pozitivno, da so sezonska nihanja v turističnem obisku manjša, povprečna doba bivanja turistov daljša ter da imajo zdraviliška podjetja vodilno vlogo pri pridobivanju okoljskih znakov za turistične nastanitvene zmogljivosti.

Ključne besede: zdraviliški turizem, trajnostni turizem, trajnostni indikatorji, DPSIR model

Katja Debevc:

Tipizacija rabe tal v mraziščih

Typification of land use in frost hollows

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Univerzitetni podiplomski študij varstva okolja, 2016, 174 strani

Mentor: dr. Matej Ogrin

Zagovor: 20. 6. 2016

Naslov: Begunje pri Cerknici 98, 1382 Begunje pri Cerknici

E-pošta: katja.debevc@gmail.com

Izvleček: V magistrskem delu je raziskana raba tal v mraziščih in spreminjanje le-te v primerjavi z rabo tal v franciscejskem katastru z začetka 19. stoletja in rabo tal danes. Predstavljeno je pojavljanje različne rabe tal glede na nadmorsko višino dna mrazišča, glede na tipizacijo in regionalizacijo mrazišč. Raziskano je tudi pojavljanje arheoloških najdišč v mraziščih kot znak še starejše poselitve. Rabo tal iz kart franciscejskega katastra smo kartirali za skupno 50 mrazišč. Vzorec tridesetih mrazišč iz skupine dinarske pregrade, na katerem smo umerjali metodo, ter vzorec 20 mrazišč Dolenjskega podolja in Bele krajine, na katerem smo metodo preverjali. Izbrane kriterije, nadmorsko višino, indeks preobrazbe okolja in poselitev smo standardizirali na isto mersko lestvico, da so med seboj primerljivi. Z uporabo več-kriterijskega odločanja in obtežene linearne kombinacije, smo jim določili vrednosti in na podlagi teh vrednosti predvidevali spremembo rabe tal na kontrolnem vzorcu mrazišč.

Ugotovili smo, da je mrazišča, v katerih ni potekala sprememba rabe tal, lahko določiti, težje pa je določiti, ali poteka ogozdovanje ali ozelenjevanje. Ugotovili smo tudi, da je intenzifikacije in urbanizacije zelo malo.

Rezultate in metodo smo ovrednotili in podali predloge za izboljšave in nadaljnje delo.

Ključne besede: mrazišča, raba tal, franciscejski kataster, nadmorska višina, indeks preobrazbe okolja, poselitev, več-kriterijsko odločanje, obtežena linearna kombinacija, Slovenija

Branka Mirt:

Uvajanje ukrepov trajnostne mobilnosti v občini Radlje ob Dravi

Introduction of measures in the field of sustainable mobility in the municipality Radlje ob Dravi

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Univerzitetni podiplomski študij varstva okolja, 2016, 134 strani

Mentor: dr. Matej Ogrin

Zagovor: 23. 6. 2016

Naslov: Cankarjeva 26, 2000 Maribor

E-pošta: branka.mirt@energap.si

Izvleček: Zaradi vse večjih negativnih učinkov prometa na okolje, zdravje in blaginjo ljudi je postala celostna obravnava prometnega sistema nuja. Celostna obravnava temelji na sistematičnem urejanju in upravljanju mobilnosti s ciljem doseganja večje kakovosti bivanja. Pri tem se, ob upoštevanju okoljskih, socialnih in gospodarskih potreb družbe, enakovredno obravnava vse prometne podsisteme, kot so hoja, kolesarjenje, javni potniški promet, motorni in mirujoč promet. Občina Radlje ob Dravi nima izkušenj s celostnim pristopom pri načrtovanju mobilnosti. Razvojni dokumenti občine se na področju prometa osredotočajo v večini na zagotavljanje zadostne zmogljivosti cestne infrastrukture. Vzpostavljena praksa, ki temelji na nepovezani obravnavi prometnih področij, je pogojena z visokimi stroški, ki jih občina namenja posameznim storitvam. Magistrsko delo se tako osredotoča na trajnostne pristope pri urejanju mobilnosti v občini Radlje ob Dravi. Na podlagi opravljene analize stanja in potreb, preučitve nekaterih pravnih okvirov ter pregleda primerov dobrih praks, je bil pripravljen koncept trajnostnega urejanja mobilnosti. Ta podrobneje obravnava področji javnih prevozov in upravljanja z mobilnostjo, v okviru katerih so posamezni ukrepi že bili izvedeni oziroma so v fazi priprave na izvajanje

Ključne besede: celostno načrtovanje mobilnosti, mobilnostne potrebe, primeri dobrih praks, trajnostna mobilnost, Občina Radlje ob Dravi

Uroš Mlinar:**Sonaravne razvojne možnosti izbranih kraških zavarovanih območij**
Sustainable development opportunities of the studied protected areas of the Karst region

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Univerzitetni podiplomski študij varstva okolja, 2016, 130 strani

Mentorica: dr. Metka Špes

Zagovor: 15. 9. 2016

Naslov: Dolomitskega odreda 18, 6230 Postojna

E-pošta: uros.mlinar@gmail.com

Izleček: Na območju Krasa, Notranjske in Severne Primorske obstaja več različnih vrst naravnih parkov, med katerimi so velike razlike v upravljanju. Regijski park Škocjanske jame, Notranjski regijski park in Krajinski park Pivška presihajoča jezera so pridobili status parka v času samostojne države, medtem ko so ostali manjši parki starejši in nimajo urejenih pravil upravljanja. Ustanovitveni akti treh omenjenih parkov predvidevajo načrte upravljanja, vendar se ti v praksi le delno izvajajo. Poleg tega so na preučevanem območju prisotne pobude po ustanovitvi še dveh regijskih parkov (Snežnik in Nanos-Trnovski gozd), ki bi pripomogla k povezovanju manjših zavarovanih območij in ambicioznejše začrtala sonaravni razvoj regije. Izkušnje pri ustanavljanju parkov iz preteklosti kažejo, da se nasprotovanja pojavljajo v lokalnih skupnostih, v različnih gospodarskih panogah in pri domačinih. Raziskava obravnava uspešnost delovanja ustanovljenih parkov in vključuje odnos strokovne javnosti ter deležnikov v prostoru, ki so naklonjeni smotrnemu delovanju parkov in sonaravnemu razvoju regije. Največje težave izvirajo iz občin in njihove nepripravljenosti za povezovanje na varstvenem področju ter na področju skupnega upravljanja parkov. Raziskava opozarja, da je za učinkovito sonaravnost potrebno načrtovanje razvoja zavarovanih območij na širšem regionalnem nivoju. Podani so predlogi povezovanja in vzpostavljanja zelenih koridorjev med obstoječimi in načrtovanimi parki.

Gljučne besede: zavarovana območja, upravljavski načrt, povezovanje, sonaravni razvoj, varstvo narave, varstvo okolja, varstvo kulturne dediščine.

Maja Žun:**Poučevanje okoljevarstvenih vsebin pri pouku geografije po načelih ekopedagogike in induktivnega vzgojnega pristopa*****Environmental issues education in geography classes according to ecopedagogical principles and the inductive educational approach***

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Oddelek za pedagogiko, Univerzitetni podiplomski študij varstva okolja, 2016, 145 strani

Mentorica: dr. Tatjana Resnik Planinc

Somentor: dr. Robi Kroflič

Zagovor: 27. 9. 2016

Naslov: Podsmreka 29, 1356 Dobrova

E-pošta: maja.zdesar25@siol.net, zun.maja@gmail.com

Izvleček: Namen magistrskega dela je bil iz literature izluščiti pedagoška načela ekopedagogike in jih prenesti v pouk geografije, v okoljsko vzgojo prenesti tristopenjski model vzgoje za odgovornost, ki je bil razvit v okviru induktivnega vzgojnega pristopa, v empiričnem delu pa ugotoviti vključenost pedagoških načel obeh konceptov v učne načrte in učbenike za geografijo ter medpredmetne kurikule za okoljsko vzgojo kot VITR ter na koncu pri učiteljih geografije z vprašalnikom preveriti, v kolikšni meri ta načela vključujejo v pouk. Rezultati analize šolskih dokumentov so pokazali, da bi bilo smiselno v dokumente bolje vključiti problemsko-dialoški pouk, z obrazložitvijo, kakšen pomen ima tak pouk za razvoj kritične zavesti, ki vodi v angažiranost za spremembe v družbi in okolju. Ravno tako je treba bolj vključiti aktivnosti v okviru modela za razvoj odgovornosti do okolja z obrazložitvijo. Tako z vidika ekopedagogike kot induktivnega vzgojnega pristopa bi bilo treba bolj spodbujati učenje in poučevanje v naravi, v okolju izven učilnice, ki je temelj za razvoj ljubezni do okolja, kar je nadalje osnova za razvoj spoštovanja in odgovornosti do okolja. Pri obravnavanju vsebin varstva okolja in trajnostnega razvoja pa je treba narediti vsebinske povezave med družbenogeografskimi procesi in pojavi, kot so rast svetovnega prebivalstva, globalna neenakost in nepravilnost ter globalizacija kapitalističnega sistema s količinsko gospodarsko rastjo in potrošniško družbo, z nosilno sposobnostjo okolja in globalnimi okoljskimi problemi. V učne cilje je smiselno vključiti tudi manjkajoče ukrepe, ki so v prid trajnostnemu razvoju in ki prispevajo h globalni ekološki trajnostni družbi, kot je opredeljena v Listini Zemlje, temeljni listini ekopedagogov. Ker se vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj oziroma trajnostnost odvijata v šoli, je zelo pomembno, da je tudi sama šola zgled trajnostnega ravnanja, v katerega se dejavno vključujejo vsi – učenci oziroma dijaki ter učitelji in drugi zaposleni v šoli.

Ključne besede: ekopedagogika, induktivni vzgojni pristop, didaktika geografije

Lucija Lapuh:

Ekonomskogeografsko vrednotenje prožnosti regij v času recesije
Economic-geographical evaluation of regional resilience during recession

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
 Oddelek za geografijo, 2016, 292 strani

Mentor: dr. Simon Kušar

Zagovor: 10. 5. 2016

Naslov: Liptovska 19, 3210 Slovenske Konjice

E-pošta: lucija.lapuh@zrc-sazu.si

Izvleček: Recesija, ki je na države Evropske unije vplivala od leta 2008, je povzročila gospodarsko nazadovanje in porast števila brezposelnih tudi v slovenskih regijah in občinah. Zanimalo nas je, v katerih tipih regij in občin glede na njihovo družbeno-gospodarsko sestavo je bilo gospodarstvo najmočnejše prizadeto. Sposobnost regij, da se zoperstavijo recesiji in okrevaajo, pojmujeemo s konceptom prožnosti. Prožnost, ki se nanaša na drugo polovico gospodarskega cikla, smo opredelili kot okrevanje na vrednosti pred recesijo in jo merili s spremembo bruto domačega proizvoda na prebivalca za regije oziroma bruto dodane vrednosti na zaposlenega za občine in stopnjo registrirane brezposelnosti. Temeljno znanstveno vprašanje je bilo ugotoviti, kako družbeno-gospodarska sestava regije vpliva na njeno prožnost. Pri analizi vpliva družbeno-gospodarske sestave na vpliv recesije ter prožnost regij in

občin smo uporabili niz multivariatnih in bivariatnih statističnih metod ter analizo opisnih statistik. Pomurska je edina slovenska regija, katere gospodarstvo je okrevalo. Občini Gorišnica in Vitanje sta edini prožni. Prožnejše so bile gosteje poseljene regije z ugodnejšo demografsko sestavo, ki so podjetništvu namenjale večjo pozornost. Prevelika specializiranost regije zmanjšuje prožnost, večja izvozna usmerjenost in dobra prometna dostopnost pa prispevata k prožnosti. Doktorska disertacija prispeva k boljšemu poznavanju dejavnikov prožnosti in dopolnjuje vrzel v raziskavah s področja prožnosti.

Ključne besede: ekonomska geografija, regionalno načrtovanje, recesija, gospodarsko nazadovanje, prožnost, odpornost, družbeno-gospodarska sestava, struktura regij, Slovenija

Aljoša Jasim Tahir:

Model trajnostne rabe prostora na primeru lokalne skupnosti
Sustainable land-use model on a local-community example

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Interdisciplinarni doktorski študijski program Varstvo okolja, 2016, 231 strani

Mentor: dr. Dušan Plut

Somentor: dr. Andrej Pogačnik

Zagovor: 19. 5. 2016

Naslov: Štihova ulica 15, 1000 Ljubljana

E-pošta: aj.tahir@boson.si

Izvleček: Raba prostora pomembno vpliva na posamezne kriterije trajnostnega razvoja, kot so biotska raznovrstnost, ekosistemske funkcije, energetska učinkovitost in možnost rabe obnovljivih virov energije. V okviru disertacije je bilo ugotovljeno, da je vplive rabe prostora na nekatere kriterije trajnosti možno meriti oziroma vrednotiti stopnjo trajnosti modela rabe prostora. Predlagana je metodologija v obliki indeksa trajnosti, ki izraža kvantitativno odstopanje izmerjenih vrednosti na preučevanem območju lokalne skupnosti od optimalnih trajnostnih vrednosti. Preveritev metode na primeru Mestne občine Ljubljana je pokazala, da obstoječi model rabe prostora v izbranih kriterijih pomembno odstopa od optimalnih trajnostnih vrednosti. Na podlagi pregleda dognanj tujih in domačih strokovnjakov ter lastnih empiričnih analiz so podane usmeritve za izboljšanje stopnje trajnosti rabe prostora. Glavne usmeritve predstavljajo policentrično strukturo strnjenih naselij, povečanje gostote poselitve, 3D heterogeno rabo prostora, višjo večstanovanjsko gradnjo, optimizirano z vidika sončnega obsevanja, vključevanje naravnih površin v naselja (zelena infrastruktura) in v agrarni prostorski model. Na primeru Mestne občine Ljubljana je bilo ugotovljeno, da je v bodoče ob upoštevanju teh usmeritev tudi v primeru povečanja števila prebivalcev možno ohraniti obseg ekosistemskih funkcij, delež naravnih površin, zmanjšati specifično rabo energije v gospodinjstvih in specifične emisije CO₂, ter zagotoviti pomemben del potrebne energije iz obnovljivih virov energije.

Ključne besede: indeks trajnosti rabe prostora, model trajnostne rabe prostora, energetska učinkovitost, raba obnovljivih virov energije, biodiverziteteta, ekosistemske funkcije, Mestna občina Ljubljana

Janez Matos:**Dejavniki prostorske razporeditve divjih odlagališč odpadkov
*Factors of spatial distribution of illegal dump sites***

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Interdisciplinarni doktorski študijski program Varstvo okolja, 2016, 166 strani

Mentorica: dr. Metka Špes

Somentor: dr. Krištof Oštir

Zagovor: 19. 5. 2016

E-pošta: janez.matos@gmail.com

Izvleček: Spopadanje s problematiko nelegalnega odlaganja odpadkov je lahko učinkovitejše, če proučimo dejavnike, ki vplivajo na prostorsko razporeditev divjih odlagališč. Za iskanje kompleksnih povezav med temi dejavniki je bilo uporabljeno rudarjenje podatkov. Pokazalo se je, da je na ta način mogoče izračunati model, ki pravilno napove lokacije 71 % odlagališč. Če na podlagi modela izdelamo karto območij, privlačnih za nelegalno odlaganje, ta območja pokrijejo 2 % površine Slovenije. Najuspešnejša primerljiva obstoječa raziskava (Chu, Lin in Shiu 2013) z uporabo drugih metod na 12 % proučevanega območja odkrije 56 % odlagališč.

Pri proučevanju posameznih pokrajinskoekoloških tipov se je pokazalo, da je v reliefno razgibanih območjih za nelegalno odlaganje najbolj pomembna dostopnost lokacije, pomembna dejavnika v modelih za tovrstne pokrajinske tipe sta zato bližina cest in naselij. V ravninskih, gosteje poseljenih območjih, sta najpomembnejši skritost in intenzivnost rabe tal. Glede na ugotovitve pričujoče raziskave je z opisanimi metodami mogoče izdelati pokrajinsko prilagojene karte območij, privlačnih za nelegalno odlaganje, in s tem močno izboljšati učinkovitost terenskega dela pri nadzoru problematike divjih odlagališč.

Ključne besede: divja odlagališča, nacionalni register divjih odlagališč, prostorska razporeditev, kazalnik pojavnosti odlagališč, rudarjenje podatkov

Damjana Kern:**Ohranjanje identitete s poučevanjem slovenščine med Slovenci v Avstriji
*Preserving identity by teaching Slovenian to the Slovenians in Austria***

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2016, 432 strani

Mentor: dr. Jernej Zupančič

Somentor: dr. Marko Stabej

Zagovor: 5. 9. 2016

Naslov: Cesta v Polico 31, 4207 Cerklje

E-pošta: damjana.kern@ff.uni-lj.si

Izvleček: V interdisciplinarno zasnovani disertaciji se v kontekstu avstrijskega slovenstva osvetljuje vloga, ki naj bi jo pri ohranjanju slovenske identitete imelo učenje slovenščine v manjšinskih vzgojno-izobraževalnih ustanovah ter oddelkih dopolnilnega pouka slovenščine. Ločene obravnave se podrobneje posvečajo štirim poselitvenim območjem, kjer v Avstriji živijo slovenske skupnosti in je organiziran

pouk slovenščine: Koroški, Štajerski, Predarlski in Dunaju. Današnja skupnost Slovencev v Avstriji je sestavljena iz predstavnikov avtohtone narodne manjšine, izseljencev različnih generacij ter zdomcev. Glavna značilnost njihovega narodnostnega opredeljevanja je vzporednost med avstrijsko in slovensko identiteto. Skupni kazalec slovenske identitete je slovenski jezik, ki vsaj pri starejših generacijah na zunaj ostaja glavni razpoznavni znak, preko katerega se manifestira pripadnost posameznika slovenstvu, pri mlajši generaciji pa vsakdanja raba jezika ne sovпада več z izraženim slovenstvom. Slovenščina je bolj ali manj situacijsko omejena in zreducirana na svet zasebnosti.

V razmerah, ki so značilne za manjšinski oziroma izseljenski prostor, učenje in poučevanje slovenskega jezika presega splošni izobraževalni pomen. Poleg pridobivanja, razvijanja in ohranjanja (knjižne) slovenščine, predstavljajo (manjšinske) šole in oddelki dopolnilnega pouka tudi okolje, kjer naj bi prihajalo do nadgradnje in utrjevanja jezikovnih in narodnostnih vrednot, ki se, preko medgeneracijskega prenosa slovenskega jezika in prizadevanj za ohranjanje slovenstva, vzpostavijo v družinskih okoljih.

Ključne besede: sociolingvistika, socialna geografija, slovenščina, učenje slovenščine, ohranjanje identitete, avtohtone narodne manjšine, izseljenci, Slovenci v Avstriji, manjšinska šola, dopolnilni pouk slovenščine, avstrijska Koroška, Štajerska, Predarlska, Dunaj

Matjaž Geršič:

Slovenska pokrajinska imena kot dejavnik identitete

Slovenian horonyms as an identity factor

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2016, 346 strani

Mentorica: dr. Katja Vintar Mally

Somentor: dr. Drago Kladnik

Zagovor: 26. 9. 2016

Naslov: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, 1000 Ljubljana

E-pošta: matjaz.gersic@zrc-sazu.si

Izvleček: V doktorski disertaciji obravnavamo imena slovenskih pokrajin. V uvodnem delu opredelimo temeljne pojme in podamo pregled obravnave zemljepisnih imen pri nas. V drugem delu kronološko pretrsemo vire pokrajinskih imen, začenši z arhivskim gradivom. V tretjem delu so predstavljeni rezultati zbiranja pokrajinskih imen s pomočjo anketiranja. Ugotovili smo, da so v primerjavi z ostalimi tipi zemljepisnih imen pokrajinska tista, ki so med najslabše raziskanimi, kljub temu, da jih najdemo že na najstarejših zemljevidih današnjega slovenskega ozemlja (na primer Istra in Kras). Z anketiranjem smo med drugim ugotovili, da je stopnja ujemanja med poimenovanjem pokrajine in pokrajinsko identiteto visoka (več kot 70 odstotkov). Na podlagi spoznavnih zemljevidov, ki so jih narisali anketiranci, pa smo ugotovili, da večina Slovenijo deli na osem pokrajin, da je največ različnih imen uporabljeno za območja vzhodno od Kamnika, jugovzhodno in severozahodno od Idrije ter zahodno od Brežic. Med sklepnimi ugotovitvami lahko izpostavimo, da pokrajinska imena zrcalijo identiteto pokrajin in so pomemben dejavnik v zavesti njihovih prebivalcev, da niso hierarhično razporejena, deloma pa lahko potrdimo tudi, da jih je večina trdo zakoreninjenih, nekatera izginjajo, delež na novo uveljavljenih pa je zanemarljiv. V zavesti ljudi imajo pokrajinska imena nejasno definiran obseg in se, tako kot ostale jezikovne prvine, sčasoma spreminjajo.

Ključne besede: geografija, pokrajinsko ime, zemljepisno ime, imenoslovje, pokrajina, spoznavni zemljevid, regionalna geografija, Slovenija

Lucija Miklič Cvek